

Finansal Okuryazarlığın Yatırım Piyasalarına Katılım Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme*

The Effect Of Financial Literacy On Participation In Investment Markets: A Study On University of Health Sciences Students

Barış Sancak^{1,2} , Dilek Demirbaş³

ÖZ

Çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin finansal yatırım piyasalarına katılımları üzerindeki etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda Sağlık Bilimleri Üniversitesi'nde öğrenim gören 703 lisans ve ön lisans öğrencisinin katıldığı bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler lojistik regresyon analizine tabi tutulmuştur. Analiz sonuçlarına göre objektif finansal okuryazarlığın yatırım piyasalarına katılım üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Algılanan finansal okuryazarlığın ise yatırım piyasalarına katılım üzerinde etkili olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra, risk karşıtlığı, tasarruf eğilimi, cinsiyet, yaş, çalışma durumu ve aile bireyleri arasında finans alanında çalışan bulunmasının öğrencilerin finansal yatırım piyasalarına katılımları üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşılırken, öğrenim durumunun finansal yatırım piyasalarına katılım üzerinde açıklayıcı bir faktör olmadığı saptanmıştır. Ayrıca, algılanan yüksek finansal okuryazarlık, tasarruf eğilimi, yaş, çalışıyor olma ve aile bireyleri arasında finans alanında çalışan bulunması ile finansal araçlara yatırım yapılması arasında doğru yönlü bir ilişki tespit edilirken, risk karşıtlığı ve kadın olma ile finansal araçlara yatırım yapılması arasında ters yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Sonuç olarak, öğrenciler her ne kadar sahip olduklarını düşündükleri finansal okuryazarlık seviyesine uygun olarak, akılcı bir sebebe dayanarak finansal araçlara yatırım yapsalar da gerçekte sahip olduklarını düşündükleri finansal okuryazarlık düzeyine sahip olmadıkları için yapmış oldukları finansal yatırımlar, temel yatırım bilgisiyle desteklenmemiş spekülâtif nitelikte yatırımlardan ibarettir. Yatırım kararı alırken bilinçli davranma niyetine sahip olmalarına rağmen farkında olmadan bilinçsiz yatırımlar yapmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Finans bilgisi, Finansal okuryazarlık, Yatırım kararları, Finansal tabana yayılma, Lojistik regresyon

Jel Sınıflaması: C93, D14, G11

¹Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İktisat Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

²Öğretim Üyesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İstanbul, Türkiye

³Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, İstanbul, Türkiye

Sorumlu yazar /

Corresponding author: Barış Sancak

E-posta / E-mail: baris.sancak@sbu.edu.tr

*Bu makale çalışması, İstanbul Üniversitesi İktisat ABD doktora öğrencisi olan Barış Sancak tarafından yazılmış ve henüz savunulmamış, “*Finansal Okuryazarlığın Yatırım Piyasalarına Katılım Üzerindeki Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme*” başlıklı tezinde yer alan bir modelden türetilmiştir. Bu bakımdan makale çalışması ile doktora tezi arasında benzer kısımlar bulunmaktadır.

Başvuru / Submitted : 18.12.2023

**Revizyon Talebi /
Revision Requested** : 15.04.2024

**Son Revizyon /
Last Revision Received** : 24.05.2024

Kabul / Accepted : 05.06.2024

This article is licensed under a Creative Commons Attribution - NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the effect of university students' financial literacy level on their participation in financial investment markets. For this purpose, a survey was conducted with the participation of 703 undergraduate and associate degree students at the University of Health Sciences. The obtained data were subjected to logistic regression analysis. According to the analysis results, objective financial literacy did not have a significant effect on participation in investment markets. It was determined that perceived financial literacy impacts participation in investment markets. Further, while it was concluded that risk aversion, savings tendency, gender, age, working status, and the presence of family members in the field of finance had an impact on students' participation in financial investment markets, it was determined that education level was not an explanatory factor on participation in such markets. Additionally, while a positive relationship was found between perceived higher financial literacy, propensity to save, age, being employed, having a family member working in the field of finance, and investing in financial instruments, a negative relationship was determined between risk aversion, being a woman, and investing in financial instruments. Consequently, although students invest in financial instruments based on a rational reason in accordance with their level of financial literacy, in reality, they do not have this level of financial literacy, and their financial investments consist of speculative investments that are not supported by basic investment knowledge. Although they intend to act consciously when making investment decisions, they make unconscious investments without realising it.

Keywords: Finance knowledge, Financial literacy, Investment decisions, Financial inclusion, Logistic regression

Jel Classification: C93, D14, G11

EXTENDED ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the effect of university students' financial literacy level on their participation in financial investment markets. For this purpose, a survey was conducted with the participation of 703 undergraduate and associate degree students at the University of Health Sciences. The obtained data were subjected to logistic regression analysis. According to the analysis results, although objectively measured financial literacy (via a test) did not have a significant effect on participation in investment markets, perceived financial literacy measured through self-report had an impact on participation in such markets. While students make their investment choices, they do not support their actions even with a basic investment knowledge. The low financial literacy score also supports this result (Average 33.3). On the other hand, students are aware of whether they are qualified to invest or not. However, they invest without having basic investment knowledge. This reveals that students act irrationally in their investment choices and tend to behave speculatively. In addition, while it was concluded that risk aversion, savings tendency, gender, age, working status, and the presence of family members in the field of finance had an impact on students' participation in financial investment markets, it was determined that education level was not an explanatory factor on participation in such markets. Additionally, while a positive relationship was found between perceived financial literacy, propensity to save, age, being employed, having a family member working in the field of finance, and investing in financial instruments, a negative relationship was determined between risk aversion, being a woman, and investing in financial instruments. Supposing that exposure to risk is part of the nature of investing, it makes sense that a negative relationship between risk aversion and investing in financial instruments. Considering that savings are the source of financing investments, a direct relationship is expected between saving and investing. Working students (mean 0.92/2) have a higher savings bracket than non-working students (mean 0.71/2). This is a possible explanation for the relatively high tendency of working students to invest. The fact that women's risk aversion (mean. 3.66/5) is higher than men's (mean. 3.30/5) is a possible reason why

women tend to invest less in financial instruments. The presence of a parent or sibling who works in finance can create a positive externality for other family members through that person's financial knowledge, financial socialisation and experience. This is a possible explanation for the positive effect of having a financial employee in the family on financial investments. Considering that being a university student is a semi-autonomous process on the way to becoming an individual independent of parental guidance, many students make their own consumption, savings, and investment decisions for the first time during their time at university. This can be expected to create awareness, experience, and awareness among students over time when making individual financial decisions. Thus, older students may tend to invest. It can be said that the participation rates of undergraduate (39.86%) and associate degrees (38.02%) students in investment markets are increasing. This indicates that students in both groups have similar financial awareness. This may indicate that academic success does not have a decisive effect on financial awareness. As a result, although students invest in financial instruments based on a rational reason in accordance with their level of financial literacy, in reality, they do not have this level of financial literacy, and their financial investments consist of speculative investments that are not supported by basic investment knowledge. Although they intend to act consciously when making investment decisions, they make unconscious investments without realising it. Students' attempts to invest without increasing their knowledge on financial matters prevent them from being able to manage their risks correctly and make rational financial decisions. Today, when access to information is easier than ever before, it is recommended that students invest in financial instruments after increasing their financial literacy to prevent possible material and moral losses. Considering that financial literacy is a common issue for all segments of society, policymakers are recommended that courses in the field of personal finance should be taught as compulsory courses not only in the economics and finance-themed departments of universities but also in the curricula of all undergraduate and associate degree departments.

1. Giriş

Varlık fiyatlarında yaşanan yukarı yönlü hareketler enflasyonun neden olduğu satın alma gücü kaybını telafi etmek ve refah seviyesini yükseltmek isteyen bireysel yatırımcılar için finansal yatırım seçeneklerini cazip hale getirmektedir. Merkezi Kayıt Kuruluşu (Veri Analiz Platformu [VAP], 2023) verilerine göre, 2019 yılı sonu itibarıyla 1.216.745 olan hisse senedi yatırımcı sayısı 2023 Ekim ayı itibarıyla 8.193.114 adete ulaşarak yaklaşık dört senelik bir sürede yedi kata yakın bir artış göstermiştir. Aynı dönemde 15 – 24 yaş arası genç hisse senedi yatırımcısı sayısı ise 25.857'den 1.295.076'ya yükselerek elli kattan fazla artış göstermiştir. Bunun yanı sıra Türkiye'de önemli bir kısmını genç yatırımcıların oluşturduğu büyük bir kripto varlık yatırımcı kitlesi (4.684.727 yatırımcı) de bulunmaktadır (Triple-A, 2023). 2020 yılında Türkiye'de yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre, kripto varlık sahipliğinde 2001 ve sonrası doğumlu olanların payı toplam içerisinde %29'dur (Statista, 2023). Bu veriler son yıllarda genç yatırımcılar tarafından finansal araçlara yönelen ciddi bir ilginin varlığını desteklemektedir. Bireysel finansal farkındalığın artması bağlamında pozitif bir gelişme olarak nitelendirilebilecek olan bu durum bilinçsiz yatırım kararlarının alınmasıyla maddi ve manevi kayıpların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Ancak, yatırım kararı alırken bunu bilgisine dayandıran bilinçli bir yatırımcı karşı karşıya bulunduğu kayıp riskini minimize edebilir. Bu bakımdan, finansal kararlarını kendisi alıp uygulayan kişilerin finansal konularda donanımlı kişiler olmaları beklenir. Bireysel yatırımcıların doğru finansal kararlar alabilmeleri ve optimal yatırım tercihlerinde bulunabilmeleri için finans alanındaki bilgi ve donanımlarını artırmaları gerekir (Calcagno & Monticone, 2015). Finansal okuryazarlığın yüksek olması ile kişilerin rasyonel finansal kararlar almaları arasında güçlü bir ilişki söz konusudur (Gavurova, Kubak, Huculova, Popadakova & Bilan, 2019; Yin & Yang, 2022). Rasyonel bir bireyin bilgiyi akılcı bir biçimde işleyerek karara dönüştüren kişi olduğu düşünüldüğünde, yatırım kararı alan bir bireyin yatırım yapmanın gerektirdiği bilgiye sahip olması, diğer bir deyişle finansal okuryazar olması beklenir. Literatürde yer alan araştırmalar finansal okuryazarlıkla yatırım kararı alma davranışı arasında ağırlıklı olarak pozitif yönlü bir ilişkiye işaret etmektedir (Aren & Aydemir, 2015; Allgood & Walstad, 2016; Mouna & Anis, 2016; Liao, Xiaob, Zhanga & Zhoua, 2017; Hsiao & Tsai, 2018; Nguyen, Polach & Voznakova, 2019; Anindita & Ulpah, 2020; Raut, 2020; Nguyen & Nguyen, 2020; Mahdzan, Zainudin & Yoong, 2020; Lotto, 2020; Khan, Rabbani & Kadoya, 2020; Zhao & Zhang, 2021).

Ancak, çoğunluk kitlesini genç bireylerin olduğu üniversite öğrencileri özelinde bu durumun geçerli olup olmadığı incelenmeye gereksinim duymaktadır. Pek çok önemli araştırmanın sonucuna göre genç finansal okuryazarlığı oldukça düşük seviyededir (Lusardi, Mitchell & Curto, 2010; Cull & Whitton, 2011; Lantara & Kartini, 2015; Felipe, Ceribeli & Lana, 2017; OECD International Network on Financial Education [OECD/INFE], 2017; Baltacı & Kütük, 2020; Sezal, 2021; Happ, Hahn, Jang & Rueter, 2022; Dahiya, Özen & Yadav, 2023; Sarsour, Aldaya & Aldalou, 2023). Bu da genç bireylerin yatırım tercihlerini sahip oldukları finansal bilgi temelinde bilinçli olarak yapmayıp akılcı tutumdan yoksun biçimde yapma ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla, finansal okuryazarlığın üniversite öğrencilerinin yatırım piyasalarına katılımları üzerinde etkili bir faktör olup olmadığı irdelenmesi gereken bir araştırma konusudur. Ancak literatürde üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarıyla yatırım piyasalarına katılmaları arasındaki ilişkiyi ele alan çalışma sayısı sınırlıdır. Stoian ve ark. (2020) ile Gürbüz ve Yılmaz (2023) tarafından yapılan çalışmalar bizim çalışmamıza yakın çalışmalar olsa da model ve yöntem bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Bu bakımdan çalışmamızın literatüre önemli bir katkı yapacağı değerlendirilmektedir.

Finansal okuryazarlığın yatırım piyasalarına katılım üzerindeki etkisinin gözlemlenebilmesi için öncelikle finansal okuryazarlığın doğru ve gerçeğe uygun biçimde ölçülmesi gereklidir. Finansal okuryazarlığın ölçülmesinde objektif ve algılanan (sübjektif) olmak üzere iki yaklaşım öne çıkmaktadır. Objektif finansal okuryazarlığın tespitinde, kişilerin finans konularına ilişkin bilgisi bu maksatla geliştirilmiş olan performans testleri aracılığıyla ölçülmektedir. Bu testler kişilerin finansal okuryazarlıklarını finansla ilgili kavramlar üzerine inşa edilmiş sorulara verdikleri doğru/yanlış cevaplar üzerinden ölçmektedir. Algılanan finansal okuryazarlığın tespitinde ise, kişilerden finansal konularda kendilerini hangi seviyede gördüklerini bildirmeleri istenmektedir. Burada finansal okuryazarlığın tespitinde doğrudan doğruya kişilerin sübjektif beyanları esas alınmaktadır. Literatürde finansal okuryazarlık düzeyini gerek performans testleri aracılığıyla (Moore, 2003; Huston, 2010; Atkinson & Messy, 2011; Kunovskaya, Cude & Alexeev, 2014; Burke & Manz, 2014; Van Rooijen & Van Rooij, 2016; Cumurovic & Hyll, 2019; Xu, Xiong & Jiao, 2019), gerekse de öz bildirim yoluyla (Van Rooij, Lusardi & Alessie, 2011; Allgood & Walstad, 2016; Aren & Akgüneş, 2019) ölçmeyi amaçlayan çalışmalar mevcuttur.

Objektif finansal okuryazarlığın ölçülmesi amacı doğrultusunda çeşitli performans testleri geliştirilmiştir (Lusardi & Mitchell, 2011; Van Rooij ve ark., 2011; Kunovskaya ve ark., 2014; Burke & Manz, 2014; Van Rooijen & Van Rooij, 2016; Anderson, Baker & Robinson, 2017; Gathergood & Weber, 2017; Bianchi, 2018; Cumurovic & Hyll, 2019). Çalışmamızda Van Rooij ve ark. (2011) tarafından geliştirilen iki boyutlu finansal okuryazarlık testinin ileri düzey finansal okuryazarlığı (yatırım bilgisini) ölçen 11 sorudan oluşan ikinci boyutunun kullanılması tercih edilmiştir. Bu yöndeki tercihimizde, testte yer alan soru adetinin makul düzeyde olması (katılımcıyı sıkmayacak kadar az, yatırım bilgisini ölçmeye engel olmayacak kadar fazla olması) ve soruların yatırım araçları bilgisi, riskin dağıtılması gibi önemli yatırım temalarını kapsamaları etkili olmuştur. Bir diğer tercih sebebi de testin geliştirildiği çalışma olan Van Rooij ve ark. (2011) tarafından hazırlanan makalenin literatürde çokça başvurulan temel bir kaynak olmasıdır.

2. Literatür Araştırması

Araştırma sorusunun belirlenmesi sürecinde ulusal ve uluslararası kaynakları içine alan kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Literatür araştırmasının özet sonuçlarına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1: Literatür araştırması

Araştırma Konusu	Bulgu	Literatür
Finansal okuryazarlık düzeyi	Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının düşük olduğu sonucu desteklenmektedir.	Chen ve Volpe (1998) Lusardi ve ark. (2010) Cull ve Whitton (2011) Lantara ve Kartini (2015) Felipe ve ark. (2017) Baltacı ve Kütük (2020) Sezal (2021) Happ ve ark. (2022) Dahiya ve ark. (2023) Sarsour ve ark. (2023)
Objektif finansal okuryazarlık – yatırım piyasalarına katılım	Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının orta ve yüksek seviyede olduğu sonucu desteklenmektedir.	Özdemir, Temizel ve Sönmez (2015) Ergün (2017) Tetik (2019) Arslan (2020) Yürük (2023) Yoong (2010) Van Rooij ve ark. (2011) Akben-Selçuk ve Altıok-Yılmaz (2014) Allgood ve Walstad (2016) Barbic, Palic ve Bahovec (2016) Mouna ve Anis (2016) Kadoya, Khan ve Rabbani (2017) Hsiao ve Tsai (2018) Nguyen ve ark. (2019) Aren ve Canikli (2019) Munir, Yue, Ijaz, Hussain ve Zaidi (2020) Raut (2020) Stoian ve ark. (2020) Zhao ve Zhang (2021) Fujuki (2021) Gürbüz ve Yılmaz (2023)
Algılanan finansal okuryazarlık – yatırım piyasalarına katılım	Objektif finansal okuryazarlıkla çeşitli yatırım araçlarına yatırım yapılması arasında pozitif yönlü ilişki desteklenmektedir.	Allgood ve Walstad (2016) Barbic, Palic ve Bahovec (2016) Mouna ve Anis (2016) Kadoya, Khan ve Rabbani (2017) Hsiao ve Tsai (2018) Nguyen ve ark. (2019) Aren ve Canikli (2019) Munir, Yue, Ijaz, Hussain ve Zaidi (2020) Raut (2020) Stoian ve ark. (2020) Zhao ve Zhang (2021) Fujuki (2021) Gürbüz ve Yılmaz (2023)
Risk karşıtlığı düzeyi	Algılanan finansal okuryazarlıkla çeşitli yatırım araçlarına yatırım yapılması arasında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucu desteklenmektedir.	Montford ve Goldsmith (2016) Aren ve Hamamcı (2022)
Risk karşıtlığı – yatırım piyasalarına katılım	Üniversite öğrencilerinin risk karşıtlıklarının orta/yüksek seviyede olduğu sonucu desteklenmektedir.	Borden (2008) Karhunen ve Ledyeva (2010) Evangelou, Ferreira-Schenk ve Ferreira (2022) Shum ve Faig (2006) Nguyen, Gallery ve Newton (2016) Fauzi, Ahmad, Husniyah ve Mohamad Fazli (2017) Aren ve Hamamcı (2019) Stoian ve ark. (2020)
Tasarruf – yatırım piyasalarına katılım	Risk karşıtlığıyla çeşitli yatırım araçlarına yatırım yapılması arasında negatif yönlü ilişki olduğu sonucu desteklenmektedir.	Haliassos ve Bertaut (1995) Mahdzan ve ark. (2020)
	Risk karşıtlığıyla çeşitli yatırım araçlarına yatırım yapılması arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucu desteklenmektedir.	Guiso ve Jappelli (2005) Campbell (2006) Van Rooij ve ark. (2011) Temel-Nalın (2013) Khan ve ark. (2020) Munir ve ark. (2020) Çavuşoğlu, Ekşi ve Sit (2023)
	Tasarruflarla yatırım yapılması arasında doğru yönlü ilişki olduğu sonucu desteklenmektedir.	

Tablo 1: Devamı

	Tasarruflarla yatırım yapılması arasında ters yönlü ilişki olduğu sonucu desteklenmektedir.	Kadoya ve ark. (2017)
Kadın olma – yatırım piyasalarına katılım	Kadınların erkeklere kıyasla yatırım piyasalarına katılmaya daha az yatkın oldukları sonucu desteklenmektedir.	Van Rooij ve ark. (2011) Almenberg ve Dreber (2015) Aren ve Canikli (2019) Salem (2019) Munir ve ark. (2020)
Yaş – yatırım piyasalarına katılım	Yaş ile finansal yatırım yapma arasında doğru yönlü bir ilişkinin olduğu sonucu desteklenmektedir.	Van Rooij ve ark. (2011) Kadoya ve ark. (2017) Munir ve ark. (2020) Çavuşoğlu ve ark. (2023) Bodie ve Crane (1997) Arora ve Chakraborty (2022) Yuan, Puah ve Yau (2022) Aren ve Canikli (2019)
	Yaş ile finansal yatırım yapma arasında ters yönlü bir ilişkinin olduğu sonucu desteklenmektedir.	
	Yaş ile finansal yatırım yapma arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı sonucu desteklenmektedir.	
Ailede finans alanında çalışan bulunması – yatırım piyasalarına katılım	Algılanan aile etkisi finansal davranışlar üzerinde etkilidir.	Jorgensen ve Savla (2010)
	Ebeveynler tarafından verilen finansal eğitim öğrencilerin finansal okuryazarlıklarını önemli derecede ve pozitif olarak etkilemektedir.	Akben-Selçuk ve Altıok-Yılmaz (2014)
	Kadın girişimciler ebeveynlerinin yatırım davranışlarını taklit ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.	Kappal ve Rastogi (2020)
	Ebeveyn finansal sosyalleşmesi çocukların finansal eğitimlerini ve finansal davranışlarını pozitif anlamda etkilemektedir.	Khawar ve Sarwar (2021)
	Ebeveynlerin algılanan finansal davranışlarının çocukların yatırım davranışları üzerinde pozitif bir etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.	Chawla, Bhatia ve Singh (2022)
Çalışma durumu – yatırım piyasalarına katılım	Çalışıyor olma ile finansal yatırım yapma arasında pozitif yönlü ilişki desteklenmektedir.	Pant, Chowdhury ve Singh (2009) Spataro ve Corsini (2017) Khan ve ark. (2020)
Öğrenim durumu – yatırım piyasalarına katılım	Eğitim düzeyi ile yatırım piyasalarına katılım arasında doğru yönlü bir ilişki mevcuttur.	Guiso ve Jappelli (2005) Campbell (2006) Van Rooij ve ark. (2011) Aren ve Aydemir (2015)

Tablo 1’de yer alan literatür bulguları bütüncül bir yaklaşımla değerlendirildiğinde, finansal okuryazarlık ile yatırım piyasalarına katılım arasında gerek objektif olarak ölçülen finansal okuryazarlık, gerekse de öz bildirim yoluyla ölçülen finansal okuryazarlık (algılanan finansal okuryazarlık) bakımından doğru yönlü bir ilişkinin varlığı desteklenmektedir. Risk karşıtlığının yatırım piyasalarına katılım üzerinde etkisi olmadığına dair literatürde bulgular olsa da ulaşılan ağırlıklı sonuç risk karşıtlığı ile finansal araçlara yatırım yapma arasında ters yönlü bir ilişkinin olduğu yönündedir. Ağırlıklı olan bir başka görüş tasarrufların artmasının finansal yatırımları artırdığı yönündedir. Kadınlar erkeklere kıyasla yatırım piyasalarına daha az katılma eğilimindedirler. Yaş ile finansal yatırımlar arasındaki ilişkinin varlığına ve yönüne dair literatürde kabul gören hâkim bir görüş bulunmamaktadır. İlişkinin bulunmadığı, ilişkinin doğru yönlü olduğu ve ilişkinin ters yönlü olduğu yönünde bulgular mevcuttur. Aile faktörünün çocukların finansal davranışları üzerinde etkili olduğu literatürde kabul görmektedir. Aktif olarak çalışma hayatının içinde bulunma ile finansal yatırımlar arasında doğru yönlü bir ilişkinin varlığı literatürde kabul edilmektedir. Eğitim seviyesiyle finansal yatırımlar arasında da doğru yönlü bir ilişkinin varlığı literatüre hakimdir.

3. Yöntem ve Araştırma Bulguları

3.1. Çalışmanın Amacı

Literatüre bütüncül bir bakış açısıyla bakıldığında, finansal okuryazarlıkla çeşitli finansal araçlara yatırım yapma arasındaki ilişkinin hanehalkı ve çalışma hayatının içinde olan bireysel yatırımcılar üzerinden farklı zaman ve mekanlarda pek çok kez araştırıldığı gözlemlenmektedir. Ancak bu ilişkiyi özellikle üniversite öğrencileri üzerinden araştıran çalışmalara literatürde daha fazla ihtiyaç vardır. Büyük çoğunluğu aktif gelir elde etmeyen üniversite öğrencilerinin yatırım fikrinden doğal olarak uzak olabilecekleri düşünülebilir. Ancak, genç yatırımcı sayısında son dönemlerde yaşanan ciddi artışlar üniversite öğrencilerinin finansal piyasalara yönelik ilgisinin giderek arttığını ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, literatürdeki yaygın bulgunun genç finansal okuryazarlığının düşük olduğu yönünde oluşu, üniversite öğrencilerinin yatırım piyasalarına katılmalarında finansal okuryazarlığın bir açıklayıcı olmayabileceği ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Bu da literatürde hâkim olan bir diğer bulgu olan finansal okuryazarlıkla finansal araçlara yatırım yapma arasındaki doğru yönlü ilişkinin, genç yaş grubu özelinde bir istisnasının olabileceği anlamına gelmektedir. Bu bağlamda çalışmamızın amacı, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlıkları ile yatırım piyasalarına katılmaları arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak ve finansal okuryazarlık ile yatırım piyasalarına katılım arasında genel kabul gören doğru yönlü ilişkinin varlığını test etmektir.

3.2. Araştırma Sorusu ve Hipotezler

Araştırma sorusu, “Finansal okuryazarlık üniversite öğrencilerinin yatırım piyasalarına katılmaları üzerinde etkili midir?” şeklindedir. Bu bağlamda hipotezler şu şekilde oluşturulmuştur:

H_0 = Finansal okuryazarlık üniversite öğrencilerinin yatırım piyasalarına katılımları üzerinde etkili değildir.

H_1 = Finansal okuryazarlık üniversite öğrencilerinin yatırım piyasalarına katılımları üzerinde etkilidir.

3.3. Model ve Değişkenler

Hipotezi test etmek için bağımlı değişkenin “yatırım piyasalarına katılım” (YK), bağımsız değişkenlerin “yüksek (objektif) finansal okuryazarlık” ($YFoy$), “algılanan yüksek finansal okuryazarlık” ($AYfoy$), “risk karşıtlığı” (RK), “tasarruf eğilimi” ($TE1$ ve $TE2$), “cinsiyet” (K), “yaş” (Y), “ailede finans alanında çalışan bulunması” (AF), “çalışma durumu” (C) ve “öğrenim düzeyi” (L) olduğu bir lojistik regresyon modeli oluşturulmuştur. Model şu şekildedir:

$$YK = \alpha + \beta_1 YFoy + \beta_2 AYfoy + \beta_3 RK + \beta_4 TE1 + \beta_5 TE2 + \beta_6 K + \beta_7 Y + \beta_8 AF + \beta_9 C + \beta_{10} L + \varepsilon_i \quad (1)$$

Tablo 2: Model değişkenleri

<i>YK</i>	<i>Yatırım piyasalarına katılım</i>	Katılımcıların daha önce altın, döviz, vadeli mevduat, hisse senedi, yatırım fonu veya kripto varlıklardan en az birine hayatlarının herhangi bir döneminde yatırım yaptıkları durumu ifade etmektedir.
<i>YFoy</i>	<i>Yüksek finansal okuryazarlık</i>	Van Rooij ve ark. (2011) tarafından geliştirilen iki boyutlu finansal okuryazarlık testinin ileri düzeyde finansal okuryazarlığı (yatırım okuryazarlığını) tespit etmeye yönelik ikinci boyutu yardımıyla ölçülmüştür. Testte yer alan 11 soruya verilen cevaplar üzerinden her bir katılımcı için ayrı ayrı hesaplanan objektif finansal okuryazarlık puanlarının medyan değerinde kaldığı durumu ifade etmektedir. Modelde düşük finansal okuryazarlık referans değişkeni olarak kabul edilmiş, yüksek finansal okuryazarlığın görece etkisi araştırılmıştır. Yüksek finansal okuryazarlık değişkeni hipotezlerin test edilmesine esas teşkil edecek olan değişkendir.
<i>AYfoy</i>	<i>Algılanan yüksek finansal okuryazarlık</i>	Katılımcılardan sahip oldukları finans bilgisini 1'den 5'e kadar (1 en düşük, 5 en yüksek) puanlamalarının istendiği 1 adet soru yardımıyla ölçülmüştür (Lusardi & Mitchell, 2014). Sübjektif beyana dayalı olarak elde edilen bu puanlar kişilerin kendilerini algıladıkları finansal okuryazarlık düzeyini temsil etmektedir. Medyan değerinde kalınan durum algılanan yüksek finansal okuryazarlık olarak kabul edilmiş ve "1" kukla değişkeni ile kodlanmış, medyan değerinde altın kalınan durum ise algılanan düşük finansal okuryazarlık olarak kabul edilmiş ve "0" kukla değişkeni ile kodlanmıştır.
<i>RK</i>	<i>Risk karşıtlığı</i>	Dört durumdan oluşan beşli likert tipi ölçek yardımıyla ölçülmüştür. Ölçek çalışmamıza Dinç Aydemir ve Aren (2017) tarafından yapılan çalışmadan aktarılmıştır.
<i>TE</i>	<i>Tasarruf eğilimi</i>	Katılımcıların aylık gelirlerinin/bütçelerinin oransal olarak ne kadarlık kısmını tasarruf ettikleri sorusuna verdikleri cevaplarla tespit edilmiştir. Verilen cevaplar, hiç tasarruf yapılmaması, %20'ye kadar tasarruf yapılması (TE1) ve %20'den fazla tasarruf yapılması (TE2) şeklinde gruplandırılarak kukla değişkenlere dönüştürülmüştür.
<i>K</i>	<i>Cinsiyet</i>	Erkek olma referans değer olarak kabul edilmiş ve kadın olmanın erkek olmaya kıyasla görece etkisi araştırılmıştır.
<i>Y</i>	<i>Yaş</i>	Katılımcıların yaşını ifade etmektedir.
<i>AFI</i>	<i>Ailede finans alanında çalışan bulunması</i>	Katılımcıların ailelerinde finans alanında çalışan herhangi birinin olup olmadığı sorusuna verdikleri cevaplar üzerinden oluşturulmuştur. Ailede finans alanında çalışan bulunmaması referans değişkeni olarak kabul edilmiş ve ailede finans alanında çalışanın bulunmasının görece etkisi araştırılmıştır.
<i>ÇI</i>	<i>Çalışıyor olma</i>	Katılımcıların halihazırda bir işyerinde tam zamanlı veya yarı zamanlı olarak çalışıyor olma durumuna göre oluşturulmuştur. Çalışmıyor olma durumu referans değişkeni olarak kabul edilmiş ve çalışıyor olmanın görece etkisi araştırılmıştır.
<i>L</i>	<i>Öğrenim düzeyi</i>	Katılımcıların ön lisans veya lisans öğrencisi olmasına göre oluşturulmuştur. Ön lisans öğrencisi olunması referans değişkeni olarak kabul edilmiş ve lisans öğrencisi olmanın görece etkisi araştırılmıştır.

Model değişkenleri belirlenirken literatürden esinlenilmekle birlikte özgün katkılar da söz konusudur. Objektif finansal okuryazarlık, tasarruf, cinsiyet, ailede finans alanında çalışan bulunması durumu, çalışma durumu, eğitim düzeyi ve yaş değişkenleri, Van Rooij ve ark. (2011) tarafından finansal okuryazarlığın hisse senedi piyasalarına katılım üzerindeki etkisinin araştırıldığı çalışmalarında kullandıkları modelde yer alan değişkenlerden esinlenilerek modele aktarılmıştır. Van Rooij ve ark. (2011) modellerinde “hane geliri” bir faktör olarak yer alırken, bizim çalışmamızda bunun yerine “tasarruf oranı” faktörünün kullanımı tercih edilmiştir. Bu yöndeki tercihimiz, çalışmamızın örneklemini oluşturan üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun aktif çalışma hayatının içinde bulunmaması ve buna bağlı olarak düzenli bir gelirlere ve bütçeye sahip olmayışları dolayısıyla. Yatırımların kaynağının tasarruflar olduğu düşünüldüğünde sahip olunan gelir ya da bütçe seviyesinden ise bunun ne kadarlık kısmının tasarruf edildiğinin yatırımlar üzerinde daha doğru ve güçlü bir açıklayıcı olacağı değerlendirilmiştir. Ebeveynlerin sahip olduğu finans bilgisini ve tecrübesini, Van Rooij ve ark. (2011) “ebeveynlerin finansal konulara dair kavrayışı” değişkeni üzerinden modellerine dahil ederken, çalışmamızın modelinde “ailede finans alanında çalışan bulunması” üzerinden modele dahil edilmiştir. Aile bireylerinin finansal donanımının tespitinde, ailede finans alanında çalışanın bulunup bulunmamasının katılımcıların ebeveynlerinin finansal donanımlarını puanladıkları seçeneğe kıyasla daha objektif veri sağlayacağı değerlendirilmiştir. Algılanan finansal okuryazarlığın ölçülmesi ve modele dahil edilmesi Allgood ve Walstad (2016) tarafından yapılan çalışmadan modele aktarılmıştır. Risk karşıtlığının ölçülmesi için Dinç-Aydemir ve Aren (2017) tarafından kullanılan beşli likert tipi ölçekten faydalanılmıştır. Dinç-Aydemir ve Aren (2017) kendi çalışmalarında R1, R2, R3, R4 ve R7 kodlu maddeleri risk ölçeğinin bileşenleri olarak esas alırken, çalışmamızda risk ölçeği olarak R1, R2, R5 ve R6 kodlu maddelerden faydalanılması faktör yüklerinin daha yüksek olması dolayısıyla tercih edilmiştir.

Çalışmamızda faydalanılan dört maddeden oluşan risk karşıtlığı ölçeğinin yapı geçerliliğini tespit etmek ve faktör yapısını ortaya koymak amacıyla açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. Bu doğrultuda temel bileşenler (*principal components*) ve doğrudan eğik döndürme (*direct oblimin*) yöntemlerinden yararlanılmıştır. Temel bileşenler yönteminin tercih edilmesinin nedeni, bütün maddelerdeki maksimum varyansı açıklayacak faktörleri ortaya koyarak basit bir değerlendirmeye olanak sağlamasıdır (Akgül, 2021, p. 456). Doğrudan eğik döndürme yönteminin kullanılmasının nedeni ise ölçekteki maddeler arasında korelasyon bulunduğunun düşünülmesidir (Akgül, 2021, p. 462). Açımlayıcı faktör analizine geçmeden önce örneklem sayısının AFA için yeterli olup olmadığını kontrol etmek amacıyla Kaiser – Meyer – Olkin (KMO) değeri hesaplanmıştır. KMO değeri 0,530 olarak hesaplanmış ve örneklem sayısının faktör analizi için yeterli olduğu değerlendirilmiştir. 0,50 üzerindeki bir KMO değeri örneklem sayısının AFA için yeterli olduğu şeklinde değerlendirilmektedir (Field, 2009, p. 659). Maddeler arasındaki korelasyonun yeterince büyük olup olmadığının değerlendirilmesi için Barlett testi yapılmıştır. Testin sonucuna göre $\chi^2(6) = 589,825$; $p < 0,05$ bulunmuş ve maddeler arasındaki korelasyonun AFA için yeterince yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. AFA sonucunda 4 maddelik risk karşıtlığı ölçeğinin iki faktörlü bir yapıya sahip olduğu ve bu faktörlerin toplam varyansın %78,78’ini açıkladığı belirlenmiştir. Bu da risk karşıtlığı ölçeğinin geçerli olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

Tablo 3: Açıklayıcı faktör analizi bulguları

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2
R1	0,895	
R2	0,885	
R5		0,837
R6		0,936
Öz Değer	1,851	1,301
Açıklanan Varyans (%)	46,26	32,52
Açıklanan Toplam Varyans (%)		78,78

Ayrıca risk karşıtlığı ölçeğinin güvenilirliğini tespit etmek amacıyla Cronbach Alpha (α) analizi yapılmış ve ölçeğin güvenilirliği $\alpha = 0,610$ bulunmuştur. 0 – 1 arasında bir değer alan α katsayısının 0,6 – 0,8 arasında olduğu durum ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Akgül, 2021, p. 475). Geçerliliği ve güvenilirliği teyit edilen 4 maddeden oluşan risk karşıtlığı ölçeğinden elde edilen verilerden türetilen risk karşıtlığı değişkeni modele dahil edilmiştir.

Model olasılığa dayalı bir sınıflandırma yöntemi olan lojistik regresyon yöntemi ile tahmin edilmiştir. Barbic ve ark. (2016), Munir ve ark. (2020) ve Çavuşoğlu ve ark. (2023) modellerini lojistik regresyon aracılığıyla tahmin etmiştir.

3.4. Örneklem, Araçlar ve Veri

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye yerleşkesinde lisans ve ön lisans düzeyinde çeşitli bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden oluşan örneklem 703 adet gözlemden oluşmaktadır. Katılımcılara ulaştırılmasında kartopu örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Kartopu örnekleme yöntemi ulaşılması güç deneklerin örnekleme dahil edilmesi bakımından oldukça yararlıdır (Gürbüz & Şahin, 2018, p. 133). Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye yerleşkesi ön lisans ve lisans düzeyinde on bini aşkın öğrencinin kırk üç farklı programda öğrenim gördüğü kalabalık bir öğrenci topluluğuna sahiptir. Bu durumun potansiyel katılımcı öğrencilere ulaşılmasını fiilen güçleştirmesi nedeniyle çalışmada kartopu örnekleme yönteminden faydalanılmıştır.

Lojistik regresyon analizinin yapılabilmesi için gereksinim duyulan asgari örneklem büyüklüğü güç analizi (*G*Power*) yöntemi ile tespit edilmiştir. Bunun için *G*Power 3.1.* programından yararlanılmıştır. 0,80 test gücünde ($1-\beta$) ve 0,05'lik anlamlılık düzeyinde (α) gerekli diğer parametreler programa tanımlandıktan sonra lojistik regresyon modeli için ihtiyaç duyulan örneklem büyüklüğü 330 olarak hesaplanmıştır (Tablo 4). Dolayısıyla üzerinde çalışılacak olan 703 gözlemden oluşan örneklem lojistik regresyon analizi için yeterlidir.

Tablo 4: G*Power örneklem büyüklük tablosu

z tests : Logistic regression		
Options: Large sample z-Test, Demidenko with var corr		
Analysis: A priori: Compute required sample size		
Input:	Tail(s)	= Two
	Odds ratio	= 2.0314126
	Pr(Y=1 X=1) H0	= 0.3114
	α err prob	= 0.05
	Power (1- β err prob)	= 0.80
	R ² other X	= 0.186
	X distribution	= Binomial
	X parm π	= 0.50
Output:	Critical z	= 1.9599640
	Total sample size	= 330
	Actual power	= 0.8001045

İhtiyaç duyulan örneklem büyüklüğünün *G*Power* programıyla belirlenmesini takip eden süreçte, model için ihtiyaç duyulan soruların yer aldığı bir anket çalışması tasarlanmıştır. Ankette, objektif finansal okuryazarlığın ölçülmesi amacı doğrultusunda bir performans testi (Van Rooij ve ark., 2011), risk karşıtlığının ölçülmesine yönelik beşli likert tipte bir ölçek (Dinç-Aydemir & Aren, 2017) ve demografik sorular yer almaktadır. Anket çalışmasının nihai olarak uygulanmasından önce 30 kişilik homojen bir grup üzerinde yüz yüze pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Soruların anlaşılabilirliği ve diğer hususlarda olumsuz bir geri bildirim alınmaması üzerine anket Mayıs – Haziran 2022’de *Google Forms* platformu aracılığıyla potansiyel katılımcılara ulaştırılmış ve uygulaması gerçekleştirilmiştir. Örneklemeye ilişkin elde edilen tam ve eksiksiz veriler *Excel* paket programında işlenerek analize hazır hale getirilmiştir. Hazır hale getirilen veriler *SPSS* paket programı aracılığıyla lojistik regresyon analizine tabi tutulmuştur. Örneklemeye ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7’de yer almaktadır. Tablo 5 ve Tablo 6’da yer alan puanlar finansal okuryazarlık testinde yer alan 11 sorunun her birinin 9 puan ile çarpılması sonucunda 99 puana ölçeklendirildiği duruma göre hesaplanmıştır.

Tablo 5: Çeyreklik dilimlere göre finansal okuryazarlık puanları

Min	1Q	2Q	3Q	4Q (Max)
0	9	36	54	99

Tablo 6: Alt grupların çeyreklik objektif finansal okuryazarlık dilimlerine göre dağılımı (%), gözlem ve ortalama değerleri

	1Q (9/99)	2Q (36/99)	3Q (54/99)	4Q (99/99)	N	Ort. (99)
Yatırım yapmayan	34,82	34,59	18,35	12,24	425	28,65
Yatırım yapan	17,99	32,37	21,58	28,06	278	40,45
Algılan düşük Fin. Okuryazarlık	48,73	35,41	11,90	3,97	353	19,73
Algılan yüksek Fin. Okuryazarlık	7,43	32,00	27,43	33,14	350	46,98
Tasarruf yapmayan/yapamayan	31,23	36,84	19,30	12,63	285	29,49
Tasarruf oranı %20'ye kadar	27,27	36,04	18,83	17,86	308	33,35
Tasarruf oranı %20'den fazla	22,73	19,09	22,73	35,45	110	43,45
Kadın	31,59	36,65	18,15	13,61	573	29,76
Erkek	13,08	20,77	26,15	40,00	130	49,36
Çalışmayan	28,01	35,14	19,86	16,98	589	32,58
Çalışan	28,95	26,32	18,42	26,32	114	37,26
Ön lisans	28,93	30,58	19,01	21,49	121	35,33
Lisans	28,01	34,36	19,76	17,87	582	32,88
18 yaş	17,24	27,59	29,31	25,86	58	41,90
19 yaş	27,21	30,88	20,59	21,32	136	34,94
20 yaş	28,48	37,58	20,00	13,94	165	31,60
21 yaş	26,09	33,91	22,61	17,39	115	34,04
22 yaş	29,27	40,65	13,01	17,07	123	30,29
23 yaş	36,36	29,09	21,82	12,73	55	29,45
24+ yaş	35,29	23,53	11,76	29,41	51	33,58
Ailede finans alanında çalışan yok	29,04	33,75	19,47	17,74	637	32,67
Ailede finans alanında çalışan var	19,70	33,33	21,21	25,76	66	39,41
GENEL TOPLAM	28,17	33,71	19,63	18,49	703	33,30

Tablo 7: Alt grupların kendi içinde yatırım piyasalarına katılma oranları (%)

Objektif Finansal Okuryazarlık	Yaş	
Düşük finansal okuryazarlık	31,14	18
Yüksek finansal okuryazarlık	47,88	19
		20
Algılanan Finansal Okuryazarlık		21
Algılanan düşük fin. okuryazarlık	28,33	22
Algılanan yüksek fin. okuryazarlık	50,86	23
		24+
Tasarruf Eğilimi		
Tasarruf yap(a)mayanlar	30,18	Çalışma Durumu
%20'ye kadar	42,21	Çalışmayanlar
%20 ve üzeri	56,36	Çalışanlar
Ailede Finans Alanında Çalışan Bulunması		Cinsiyet
Yok	37,68	Kadın
Var	57,58	Erkek
		Eğitim
		Ön lisans
		Lisans

3.5. Analiz ve Bulgular

Google Forms platformu üzerinden çekilen veriler *MS Excel* programında analize hazır hale getirilerek *SPSS* paket programında lojistik regresyon analizine tabi tutulmuştur. Regresyon analizi neticesinde elde edilen çıktılar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 8: Lojistik regresyon tahminleri

	$\hat{\beta}_{Model}$	<i>S.E.</i>	<i>p-value</i>	<i>Odds ratio</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>
<i>Constant</i>	-1,980	0,866	0,022	0,138	–	–
<i>YFoy</i>	0,263	0,190	0,167	1,301	0,896	1,890
<i>AYfoy</i>	0,599	0,194	0,002	1,821	1,245	2,663
<i>RK</i>	-0,345	0,132	0,009	0,708	0,547	0,917
<i>K</i>	-0,636	0,222	0,004	0,530	0,343	0,818
<i>L</i>	0,174	0,231	0,451	1,190	0,757	1,871
<i>C</i>	0,751	0,229	0,001	2,119	1,353	3,319
<i>TE1</i>	0,478	0,186	0,010	1,614	1,122	2,321
<i>TE2</i>	0,788	0,252	0,002	2,198	1,343	3,599
<i>AF</i>	0,681	0,281	0,015	1,975	1,139	3,424
<i>Y</i>	0,104	0,036	0,004	1,110	1,034	1,191

$p_{HL} = 0.763,$ $R_{CS}^2 = 0.140,$ $R_N^2 = 0.190$

Hosmer – Lemeshow (*HL*) testi modelin uyum iyiliğine dair çıkarsama yapmak için faydalanılan bir testtir. Test ile üretilen ki-kare istatistiğinin anlamlılık düzeyinin (0.763) 0,05’ten büyük olması ($p > 0,05$) gerçekte gözlemlenen olaylarla model tarafından tahmin edilen olaylar arasındaki uyumun iyi olduğunu göstermektedir. Cox – Snell ($R_{CS}^2=0.140$) ve Nagelkerke ($R_N^2=0.190$) R^2 değerleri bağımlı değişkenin varyansının ne kadarlık kısmının bağımsız değişkenlerle açıklandığını göstermektedir. Model için hesaplanan R^2 değerleri yüksek olarak kabul edilemese de modelin amacının bağımlı değişkeni tahmin etmek olmadığı, bağımsız değişkenlerle bağımlı değişken arasında anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığını ve ilişkinin yönünü ortaya koymak olduğu mevcut durumda düşük R^2 değerinin ihmal edilebilir olduğunu söylemek mümkündür. Cohen (2003), lojistik regresyon modelleri için hesaplanan Cox – Snell R^2 ve Nagelkerke R^2 gibi pseudo R^2 değerlerinin bağımlı değişkendeki varyansın açıklanma oranı bağlamında uyum iyiliği göstergesi olarak kabul edilemeyeceğini ifade ederken, Hosmer ve Lemeshow (2000), iyi bir lojistik regresyon modeli için hesaplanan R^2 değerinin iyi bir OLS regresyon modeli için hesaplanan R^2 değerinden genellikle düşük olduğunu, bunun da lojistik regresyon sonuçlarının kötü modellere işaret ettiği şeklinde yanlış algılamalara yol açabileceğini savunmaktadır.

Lojistik regresyon analizinin sonucuna göre, objektif olarak ölçülen finansal okuryazarlık verisinden elde edilen yüksek finansal okuryazar olma (*YFoy*) durumu ile yatırım piyasalarına katılma arasında 0,05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir ilişkinin var olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla, H_0 hipotezi reddedilememiştir. Yatırım piyasalarına katılım üzerinde açıklayıcı etkiye sahip olmayan bir diğer faktör de lisans öğrencisi olma (*L*) durumudur.

Objektif olarak ölçülen finansal okuryazarlığın aksine öz bildirim yoluyla ölçülen algılanan

yüksek finansal okuryazarlık (*AYfoy*) yatırım piyasalarına katılımın bir açıklayıcısı konumundadır. Algılanan finansal okuryazarlıkla yatırım piyasalarına katılma arasında doğru yönlü bir ilişki mevcuttur. Bir diğer açıklayıcı faktör cinsiyettir. Kadınların (*K*) erkeklere kıyasla yatırım piyasalarına katılma eğilimleri daha düşüktür. Ücretli olarak bir işte çalışan bir öğrencinin (*CO*) yatırım piyasalarına katılma olasılığı daha yüksektir. Tasarruf oranının da oldukça anlamlı bir faktör olduğu görülmektedir. Gelirinin/bütçesinin %20'sinden fazlasını tasarruf eden bir öğrencinin (*TE2*) yatırım piyasalarına katılma eğilimi, hem %20'ye kadar tasarruf eden bir öğrenciye (*TE1*) kıyasla, hem de hiç tasarruf etmeyen bir öğrenciye kıyasla daha yüksektir. Tasarruf oranı %20'ye kadar olan bir öğrencinin ise hiç tasarruf etmeyen bir öğrenciye kıyasla yatırım piyasalarına katılma eğilimi daha yüksektir. Ailesinde finans alanında çalışan bir bireyin bulunduğu öğrencilerin (*AF*) yatırım yapmaya daha yatkın oldukları gözlemlenmektedir. Risk karşıtlığı (*RK*) arttıkça finansal yatırımlardan kaçınma eğilimi artmaktadır. Yaş (*Y*) arttıkça yatırım yapma eğilimi yükselmektedir.

4. Sınırlamalar ve İleri Çalışmalar

Sınırlamalar

Çalışmada faydalanılan örneklem kümesi Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye kampüsünde sağlık temalı çeşitli bölümlerde öğrenim gören ön lisans ve lisans öğrencileri ile sınırlıdır. Dolayısıyla, Sağlık Bilimleri Üniversitesi'nin diğer kampüslerinde öğrenim gören öğrenciler (lisansüstü öğrenciler dahil olmak üzere) örneklemimizin kapsamının dışındadır. Çalışmanın üniversitenin diğer kampüslerini ve lisansüstü öğrencileri de içine alması halinde daha kapsamlı sonuçlar elde edilebilir. Ayrıca iktisadi ve idari bilimler, hukuk, fen edebiyat, mühendislik ve mimarlık gibi diğer akademik branşlarda eğitim gören öğrencileri de içine alan bir çalışma çok daha kapsamlı sonuçlar ortaya koyabilir.

Örnekleme ait farklı alt grupların oluşturulmasında gruplar arası denge mümkün mertebe gözetilmeye çalışılmıştır. Ancak gönüllülük esasına dayanan bir çalışma olduğu için bazı gruplarda katılımcı sayısı görece düşük kalmıştır. Modelin sağlıklı bir biçimde kurulması ve analiz edilmesi noktasında bu farklılık önemli kabul edilebilecek bir sorun teşkil etmese de gruplar arası farklılıkların giderilmesi daha kesin sonuçlar verebilir.

Çalışmada faydalanılan finansal okuryazarlık testi Van Rooij ve ark. (2011) tarafından geliştirilip uygulanan iki boyutlu finansal okuryazarlık testinin ileri düzeyde finansal okuryazarlığı (yatırım okuryazarlığını) ölçen ikinci boyutudur. Test, literatürde finansal okuryazarlığın ölçülmesi için başvurulan kaynakların başında gelmektedir. Testte hisse senedi, tahvil ve yatırım fonu bilgisini ölçen soruların yanı sıra risk farkındalığını ölçen sorular da mevcuttur. Ancak, testte altın (veya başka bir emtia), döviz, kripto para bilgisi ve diğer yatırım enstrümanlarına ilişkin bilgi düzeyini doğrudan ya da dolaylı olarak ölçen herhangi bir soru yer almamaktadır.

İleri Çalışmalar

Bu çalışma için faydalanılan örneklemin yukarıda ifade edilen sınırlamalardan arındırılarak çalışılması gelecekte yapılabilecek çalışmalar için bir motivasyondur. Altın ve döviz yatırımları döviz kuru riski taşımayan ülkelerde çok anlamlı getiriler vaat etmeyebilir. Ancak döviz kuru riski baskısı altında olan ülkemiz ve gelişmekte olan ülkelerdeki yerleşikler için altın ve döviz yatırımları yoğunlukla tercih edilen yatırım araçları olabilmektedir. Dolayısıyla gelişmekte olan ülkeler için altın ve döviz kuru bilgisini ölçen alternatif finansal okuryazarlık ölçekleri geliştirilebilir.

Ayrıca kripto paraların da bir yatırım enstrümanı olarak finans dünyasında ve yatırımcılar nezdinde kabul gördüğünü göz ardı etmemek gerekir. Finansal okuryazarlık testlerinde kripto para bilgisini ölçen sorulara da yer verilmelidir. Yatırım araçları bilgisini daha kapsamlı olarak ölçen bir finansal okuryazarlık testi ile bu çalışma yeniden yapılabilir. Üniversite öğrencilerinin yanı sıra toplumun farklı kesimleri de bu çalışmaya dahil edilerek karşılaştırmalı sonuçlar elde edilebilir.

5. Sonuç

Literatürdeki yaygın bulgu finansal okuryazarlıkla çeşitli finansal araçlara yatırım yapılması arasında doğru yönlü bir ilişkinin varlığını desteklemektedir. Bu durum gerek performans testleri aracılığıyla objektif olarak ölçülen finansal okuryazarlık bakımından, gerekse de öz bildirim yoluyla subjektif olarak ölçülen algılanan finansal okuryazarlık bakımından geçerlidir (bkz. Tablo 1). Üniversite öğrencileri özelinde yapılan çalışmalar da bu çıkarımı desteklemektedir (Stoian ve ark., 2020; Gürbüz Yılmaz; 2023). Ancak, çalışmamızda ulaşılan sonuç algılanan finansal okuryazarlık bakımından literatürdeki bulguları desteklerken, objektif finansal okuryazarlık bakımından literatürdeki hakim bulgulardan ayrılmaktadır. Algılanan finansal okuryazarlığın yatırım kararları üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olması öğrencilerin yatırım yapma yeterliliğine sahip olup olmadıklarının bilinciyle yatırım kararı aldıklarını göstermektedir. Başka bir deyişle, finansal okuryazarlıkları yüksekse yatırım yapabileceklerinin, düşükse yatırım yapmamaları gerektiğinin bilinciyle hareket etmektedirler. Bu da yatırım kararı alırken rasyonel saiklerle hareket ettiklerini göstermektedir. Bu durumun gerçekte sahip oldukları finansal okuryazarlıkla desteklenmemesi ise objektif olarak ölçülen finansal okuryazarlıklarıyla kendilerinin bildirdikleri finansal okuryazarlıkları arasında farklılıklar olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla, öğrenciler her ne kadar sahip olduklarını düşündükleri finansal okuryazarlık seviyesine uygun olarak, akılcı motivasyonlara dayanarak finansal araçlara yatırım yapsalar da, gerçekte sahip olduklarını düşündükleri finansal okuryazarlık düzeyine sahip olmadıkları için yapmış oldukları finansal yatırımlar temel yatırım bilgisiyle desteklenmemiş spekülatif nitelikte yatırımlardan ibarettir. Yatırım kararı alırken bilinçli davranma niyetine sahip olmalarına rağmen farkında olmadan bilinçsiz yatırımlar yapmaktadırlar.

Riske maruz kalmanın yatırım yapmanın doğasının bir parçası olduğu düşünüldüğünde, risk karşıtlığı ile finansal araçlara yatırım yapma arasında ters yönlü bir ilişkinin olması oldukça anlamlıdır. Ulaşılan bu yöndeki bulgu literatürdeki yaygın bulguyla uyumludur (Shum & Faig, 2006; Nguyen ve ark., 2016; Fauzi ve ark., 2017; Aren & Hamamcı, 2019; Stoin ve ark., 2020).

Kadınların erkeklere kıyasla finansal araçlara yatırım yapma eğilimlerinin düşük olduğu yönünde ulaştığımız bulgu literatüre hakim olan bulgularla paraleldir (Van Rooij ve ark., 2011; Almenberg & Dreber, 2015; Aren & Canikli, 2019; Salem, 2019; Munir ve ark., 2020). Kadınların risk karşıtlığının (ort. 3,66/5) erkeklere (ort. 3,30/5) kıyasla daha yüksek olması bu durumun olası gerekçesidir.

Tasarrufların yatırımların finansmanının kaynağı olduğu düşünüldüğünde daha fazla tasarruf yapılmasıyla daha fazla yatırım yapılması arasında doğru yönlü bir ilişkinin varlığı beklenir (Guiso & Jappelli, 2005; Campbell, 2006; Van Rooij ve ark., 2011; Temel-Nalın, 2013; Khan ve ark., 2020; Munir ve ark., 2020; Çavuşoğlu ve ark., 2023). Çalışmamızda ulaşılan bulgular da bu doğrultudadır. Tasarruf oranı arttıkça yatırım yapma eğilimi de artmaktadır. Bu bulguyu destekleyen bir diğer bulgu da çalışıyor olma ile yatırım yapma arasında doğru yönlü bir ilişkinin tespit edilmiş olmasıdır. Çalışan öğrencilerin (ort. 0,92/2) çalışmayan öğrencilere (ort. 0,71/2) kıyasla dahil oldukları tasarruf dilimi daha yüksektir. Bu da çalışan öğrencilerin yatırım yapma eğiliminin görece yüksek oluşunun

muhtemel bir açıklayıcısıdır. Ayrıca literatürde iş hayatındaki finansal sosyalleşme imkanının yatırım yapma davranışını olumlu anlamda etkilediğine dair bulgular da yer almaktadır (Pant ve ark., 2009; Khan ve ark., 2020). İleri bir çalışmayla bu olasılık araştırılabilir.

Ebeveyn ya da kardeşler arasında finans alanında çalışan birinin bulunması o kişinin finans bilgisi, finansal sosyalleşmesi ve tecrübesi vasıtasıyla diğer aile bireyleri üzerinde pozitif bir dışsallık yaratabilir. Çalışmamızda ulaştığımız sonuçlar da bu yöndeki bir önermeyi desteklemektedir. Aile bireyleri arasında finans alanında çalışan bulunanların yatırım piyasalarına katılma ihtimalleri daha yüksektir. Bu da Khawar ve Sarwar (2021) tarafından ulaşılan bulgularla uyumludur.

Örnekleminizin ön lisans ve lisans öğrencilerinden oluşması dolayısıyla öğrencilerin arasında ciddi yaş farkları bulunmamaktadır. Ancak buna rağmen yaşın yatırım piyasalarına katılım üzerinde etkili bir faktör olduğu, yaş ile yatırım piyasalarına katılım arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrenciliğinin ebeveyn güdümünden bağımsız bir birey olmaya giden yolda yarı otonom bir süreç olduğu kabul edildiğinde, pek çok öğrenci tüketim, tasarruf ve yatırım kararlarını kendi başlarına ilk kez üniversitede buldukları süre içerisinde almaktadırlar. Bunun da bireysel finansal kararların alınması noktasında öğrenciler nezdinde zaman içerisinde bilinç, tecrübe ve farkındalık oluşturması beklenebilir. Böylece yaşı ilerleyen öğrenciler yatırım yapma eğilimine sahip olabilirler. Ulaşılan bulgular, Van Rooij ve ark. (2011), Kadoya ve ark. (2017), Munir ve ark. (2020) ve Çavuşoğlu ve ark. (2023) ile uyumludur.

Literatürdeki yaygın görüş öğrenim düzeyinin finansal yatırım yapma kararları üzerinde etkili olduğunu öne sürse de (Guiso & Jappelli, 2005; Campbell, 2006; Van Rooij ve ark., 2011; Aren & Aydemir, 2015) lisans ya da ön lisans öğrencisi olmanın çalışmamızda ulaşılan bulgular itibarıyla öğrencilerin yatırım piyasalarına katılmaları üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı görülmektedir. Lisans (%39,86) ve ön lisans (%38,02) öğrencilerinin kendi içlerinde yatırım piyasalarına katılma oranlarının birbirine yakınsadığı söylenebilir. Bu da her iki grupta bulunan öğrencilerin benzer finansal farkındalığa sahip olduğuna işaret etmektedir. İçinde yaşanan ekonomik koşulların homojen olduğu varsayıldığında finansal araçlara yatırım yapılmasını teşvik eden temel motivasyonun akademik başarıdan ziyade finansal farkındalık olması bu durumun olası sebepleri arasında yer alabilir. İleri çalışmalarla bu olasılık araştırılabilir.

Araştırma sonuçları bütüncül bir bakış açısıyla ele alındığında, öğrencilerin finansal konulardaki bilgi birikimini artırmadan yatırım yapmaya girişmelerinin risklerini doğru bir biçimde yönetebilmelerinin ve akılcı finansal kararlar alabilmelerinin önünde engel olduğu değerlendirilmektedir. Bilgiye erişimin geçmişte hiç olmadığı kadar kolay olduğu günümüzde ortaya çıkması olası maddi ve manevi kayıpların önüne geçilebilmesi adına öğrencilerin finansal okuryazarlıklarını artırmaları tavsiye edilmektedir. Finansal okuryazarlığın toplumun her kesiminin ortak meselesi olduğu düşünüldüğünde, üniversitelerin yalnızca ekonomi ve finans temalı bölümlerinde değil, bütün lisans ve ön lisans bölümlerinde bireysel finans alanındaki derslerin zorunlu ders olarak okutulması politika yapıcılarına önerilmektedir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Toplantı Tarihi : 27.05.2022 - Karar No : 14/40)

Bilgilendirilmiş Onam: Katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarım- B.S., D.D.; Veri Toplama- B.S.; Veri Analizi/Yorumlama- B.S., D.D.; Yazı Taslağı- B.S., D.D.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- B.S., D.D.; Son Onay ve Sorumluluk- B.S., D.D.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

Ethics Committee Approval: This study was approved by the ethics committee of the Health Sciences University Hamidiye Scientific Research Ethics Committee (Meeting Date: 27.05.2022 - Decision No: 14/40)

Informed Consent: Written consent was obtained from the participants.

Peer Review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception/Design of Study- B.S., D.D.; Data Acquisition- B.S.; Data Analysis/Interpretation- B.S., D.D.; Drafting Manuscript- B.S., D.D.; Critical Revision of Manuscript- B.S., D.D.; Final Approval and Accountability- B.S., D.D.

Conflict of Interest: Authors declared no conflict of interest.

Financial Disclosure: Authors declared no financial support.

ORCID:

Barış Sancak 0000-0002-1017-3453

Dilek Demirbaş 0000-0002-3727-916X

KAYNAKLAR / REFERENCES

- Akben Selcuk, E., & Altiok Yilmaz, A. (2014). Financial literacy among Turkish College Students: The role of formal education, *Learning Approaches and Parental Teaching Psychological Reports*, 115(2), 351–371.
- Akgül, A. (2021). *İstatistiksel Analiz Teknikleri: SPSS'te İşletme Yönetimi ve İktisat Uygulamaları*, Alfa Yayınevi.
- Allgood, S., & Walstad, W. B. (2016). The effects of perceived and actual financial literacy on financial behaviors, *Economic Inquiry*, 54(1), 675–697.
- Almenberg, J., & Dreber, A. (2015). Gender, stock market participation and financial literacy *Economics Letters*, 137, 140–142.
- Anderson, A., Baker, F., & Robinson, D. T. (2017). Precautionary savings, retirement planning and misperceptions of financial literacy, *Journal of Financial Economics*, 126, 383–398.
- Anindita, N. L. P. S. D., Ulpah, M. (2020). Individual traits, risk perception, financial literacy & investment decisions, *Proceedings Of The 5th Padang International Conference On Economics Education, Economics, Business And Management, Accounting And Entrepreneurship, PICEEBA-5 2020*, 152, 542–548.
- Aren, S., & Hamamcı, H. N. (2019). Relationship between risk aversion, risky investment intention, investment choices Impact of personality traits and emotion, *Kybernetes*, 49(11), 2651–2682.
- Aren, S., & Hamamcı, H. N. (2022). Evaluation of investment preference with phantasy, emotional intelligence, confidence, trust, financial literacy and risk preference, *Kybernetes*, 52(12), 6203–6231.

- Aren, S., & Canikli, S. (2019). Effect of financial literacy and risk perception on individual investors' investment choices, *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 54, 800–809.
- Aren, S., & Dinç Aydemir, S. (2015). The factors influencing given investment choices of individuals, *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 210, 126–135.
- Aren, S., & Akgüneş, A. O. (2019). Objective, subjective financial literacy influence on cognitive style and financial risk perception, *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*, 71, 338–345.
- Arora, J., & Chakraborty, M. (2022). Role of financial literacy in investment choices of financial consumers: An insight from India, *International Journal of Social Economics*, 50(3), 377–397.
- Arslan, O. (2020). Üniversite öğrencilerinde finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 227–257.
- Atkinson, A., & Messy, F.-A. (2011). Assessing financial literacy in 12 countries: An OECD/INFE International Pilot Exercise, *Journal of Pension Economics and Finance*, 10(4), 657–665.
- Baltacı, N., & Küçük, E. (2020). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Doğu Karadeniz Örneği, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 846–857.
- Barbic, D., Palic, I., & Bahovec, V. (2016). Logistic regression analysis of financial literacy implications for retirement planning in Croatia, *Croatian Operational Research Review*, 7(2), 319–331.
- Bianchi, M. (2018). Financial literacy and portfolio dynamics, *The Journal of Finance*, 73(2), 831–859.
- Bodie, Z., & Crane, D. B. (1997). Personal investing: advice, theory and evidence, *Financial Analysts Journal*, 53, 13–23.
- Borden, I. M., Lee, S.-A., Serido, J., & Collins, D. (2008). Changing college students' financial knowledge, attitudes, and behavior through seminar participation, *Journal of Family and Economic Issues*, 29, 23–40.
- Burke, M. A., & Manz, M. (2014). Economic literacy and inflation expectations: evidence from a laboratory experiment, *Journal of Money, Credit and Banking*, 46(7), 1421–1456.
- Calcagno, R., & Monticone, C. (2015). Financial literacy and the demand for financial advice, *Journal of Banking & Finance*, 50(1), 363–380.
- Campbell, J. Y. (2006). Household finance, *Journal of Finance*, 61, 1553–1604.
- Chawla, D., Bhatia, S., & Singh, S. (2022). Parental influence, financial literacy and investment behaviour of young adults, *Journal of Indian Business Research*, 14(4), 520–539.
- Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students, *Financial Services Review*, 7(2), 107–128.
- Cohen, J., Cohen, P., West, S. G. & Aiken L. S. (2003). *Applied multiple regression/correlation analysis for the behavioral sciences*, London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cull, M., & Whitton, D. (2011). University students' financial literacy levels: obstacles and aids, *The Economic and Labour Relations Review*, 22(1), 99–114.
- Cumurovic, A., & Hyll, W. (2019). Financial literacy and self-employment, *Journal of Consumer Affairs*, 53, 455–487.
- Çavuşoğlu, A., Ekşi, İ. H., & Sit, A. (2023). The Relationship between behavioral tendencies and stock market participation: A study for Accounting and Finance Academics, *Istanbul Business Research*, 52(1), 47–65.
- Dahiya, M., Özen, E., & Yadav, K. (2023). The financial literacy of college students: evidence from India, *CMU Journal of Social Sciences and Humanities*, 10(1), 1–13.
- Dinç Aydemir, S., & Aren, S. (2017). Do the effects of individual factors on financial risk-taking behavior diversify with financial literacy?, *Kybernetes*, 46(10), 1706–1734.
- Dwyer, P. D., Gilkeson, J. H., & List, J. A. (2002). Gender differences in revealed risk taking: evidence from mutual fund investors, *Economics Letters*, 76(2), 151–158.

- Ergün, K. (2017). Financial literacy among university students: A study in eight European countries, *International Journal of Consumer Studies*, 42(1), 2–15.
- Evangelou, A., Ferreira-Schenk, S., Ferreira, L., & Bothma, E. (2022). Investment risk tolerance amongst South African University Students in the Vaal Triangle Area, *International Journal of Economics and Financial Issues*, 12(1), 13–23.
- Fauzi, A. W., Ahmad, A. R., Husniyah, S., & Mohamad Fazli, O. (2017). Financial risk tolerance as a predictor for Malaysian Employees' Gold Investment Behavior, *Regional Studies On Economic Growth, Financial Economics and Management*, 7, 63–76.
- Felipe, I. J. D. S., Ceribeli, H., & Lana, T. Q. (2017). Investigating the level of financial literacy of university students. *Revista de Administração, Contabilidade e Economia - RACE*, 16(3), 845–866.
- Field, Andy. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS*, SAGE Publications.
- Fujuki, H. (2021). Crypto asset ownership, financial literacy, and investment experience. *Applied Economics*, 53(39), 4560–4581.
- Gathergood, J., & Weber, J. (2017). Financial literacy, present bias and alternative mortgage products, *Journal of Banking & Finance*, 78, 58–83.
- Gavurova, B., Kubak, M., Huculova, E., Popadakova, D., & Bilan, S. (2019). Financial literacy and rationality of Youth in Slovakia, *Transformations in Business & Economics*, 18(3), 43–53.
- Guiso, L., & Jappelli, T. (2005). Awareness and stock market participation, *Review of Finance*, 9(4), 537–567.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2018). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gürbüz, H., & Yılmaz, V. (2023). üniversite öğrencilerinin yatırım davranışlarını etkileyen faktörlerin bir yapısal model ile araştırılması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(3), 708–722.
- Haliassos, M., & Bertaut, C. C. (1995). Why do so few hold stocks?, *The Economic Journal*, 105(432), 1110–1129.
- Happ, R., Hahn, J., Jang, K., & Rueter, I. (2022). Financial knowledge of university students in Korea and Germany, *Research in Comparative and International Education*, 17(2), 301–327.
- Hosmer, D. W., & Lemeshow, S. (2000). *Applied Logistic Regression*, New York: Wiley.
- Hsiao, Y. J., & Tsai, W. C. (2018). Financial literacy and participation in the derivatives markets, *Journal Of Banking And Finance*, 88, 15–29.
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy, *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 271–429.
- Kunovskaya, I. A., Cude, B. J., & Alexeev, N. (2014). Evaluation of a financial literacy test using classical test theory and item response theory. *Journal of Family and Economic Issues*, 35, 516–531.
- Jorgensen, B. L., & Savla, J. (2010). Financial literacy of young adults: The Importance of parental socialization, *Family Relations*, 59, 465–478.
- Kadoya, Y., Khan, M. S., & Rabbani, N. (2017). *Does Financial Literacy Affect Stock Market Participation?*, 5 Ocak 2023 tarihinde SSRN Elektronik Dergisi: <https://ssrn.com/abstract=3056562> adresinden alındı.
- Kappal, J. M., & Rastogi, S. (2020). Investment behaviour of women entrepreneurs, *Qualitative Research in Financial Markets*, 12(4), 485–504.
- Karhunen, P., & Ledyeva, S. (2010). Determinants of entrepreneurial interest and risk tolerance among Russian University Students: Empirical Study, *Journal of Enterprising Culture*, 18(3), 229–263.
- Khawar, S., & Sarwar, A. (2021). Financial literacy and financial behavior with the mediating effect of family financial socialization in the financial institutions of Lahore, Pakistan, *Future Business Journal*, 7(1), 1–11.
- Khan, M. S. R., Rabbani, N., & Kadoya, Y. (2020). Is financial literacy associated with investment in financial markets in the United States?, *Sustainability*, 12(18), 1–14.
- Kumar, A. (2009). Who gambles in the stock market?, *The Journal of Finance*, 64(4), 1889–1933.
- Lantara, I. W. N., & Kartini, N. K. R. (2015). financial literacy among university students: empirical evidence from

- Indonesia, *Journal of Indonesian Economy and Business*, 30(3), 247–256.
- Liao, L., Xiaob, J. J., Zhanga, W., & Zhoua, C. (2017). Financial literacy and risky asset holdings: Evidence from China, *Accounting & Finance*, 57, 1383–1415.
- Lotto, J. (2020). Towards improving households' investment choices in Tanzania: Does financial literacy really matter?, *International Journal of Financial Studies*, 8(2), 1–10.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2011). *Financial Literacy and Planning: Implications for Retirement Wellbeing*, 15 Mart 2023 tarihinde National Bureau of Economic Research: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w17078/w17078.pdf adresinden alındı.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The Economic importance of financial literacy: theory and evidence, *Journal of Economic Literature*, 52(1), 5–44.
- Lusardi, A., Mitchell, O. S., & Curto, V. (2010). Financial literacy among the young, *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 358–380.
- Mahdzan, N. S., Zainudin, R., & Yoong, S.-C. (2020). Investment literacy, risk tolerance and mutual fund investments: An exploratory study of working adults in Kuala Lumpur, *International Journal of Business and Society*, 21(1), 111–133.
- Montford, W., & Goldsmith, R. E. (2016). How gender and financial self-efficacy influence investment risk taking, *International Journal of Consumer Studies*, 40(1), 101–106.
- Moore, D. L. (2003), *Survey of Financial Literacy in Washington State: Knowledge, Behavior, Attitudes, and Experiences (Technical Report Number 03-39)*, 15 Mart 2023 tarihinde ResearchGate: https://www.researchgate.net/publication/265728242_Survey_of_Financial_Literacy_in_Washington_State_Knowledge_behavior_Attitudes_and_Experiences adresinden alındı.
- Mouna, A., & Anis, J. (2016). Financial literacy in Tunisia: Its determinants and its implications on investment behavior, *Research in International Business and Finance*, 39, 568–577.
- Munir, I. U., Yue, S., Ijaz, M. S., Hussain, S., & Zaidi, S. Y. (2020). Financial literacy and stock market participation: Does gender matter?, *Singapore Economic Review*, 69(3), 1211–1230.
- Nguyen, L. T. M., Gallery, G., & Newton, C. (2016). The Influence of financial risk tolerance on investment decision-making in a financial advice context, *Australasian Accounting Business And Finance Journal*, 10(3), 3–22.
- Nguyen, T. A. N., Polach, J., & Voznakova, I. (2019). The Role of financial literacy in retirement investment choice, *Equilibrium-Quarterly Journal Of Economics And Economic Policy*, 14(4), 569–589.
- Nguyen, T. A. N., & Nguyen, K. M. (2020). Role of financial literacy and peer effect in promotion of financial market participation: Empirical evidence in Vietnam. *Journal of Asian Finance Economics and Business*, 7(6), 1–8.
- OECD/INFE (2017). *International Survey of Adult Financial Literacy Competencies*, 3 Nisan 2023 tarihinde OECD/INFE: <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/OECD-INFE-International-Survey-of-Adult-Financial-Literacy-Competencies.pdf> adresinden alındı.
- Özdemir, A., Temizel, F., Sönmez, H., & Er, F. (2015). Financial literacy of university students: A Case study for Anadolu University, Turkey, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(24), 97–110.
- Pant, M., Roy Chowdhury, P., & Singh, G. (2009). Financial intermediation and employment., *Review of Market Integration*, 1(1), 61–82.
- Raut, R. K. (2020). Past behaviour, financial literacy and investment decision-making process of individual investors, *International Journal of Emerging Markets*, 15(6), 1243–1263.
- Salem, R. (2019). Examining the investment behavior of Arab Women in the stock market, *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 22, 151–160.
- Sarsour, N., Aldaya, W., & Aldalou, E. (2023). Assessment of financial literacy: Case study of Business students, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 39, 123–137.

- Sezal, L. (2021). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine bir inceleme: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Örneği, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 2114–2137.
- Shum, P., & Faig, M. (2006). What explains household stock holdings?, *Journal of Banking & Finance*, 30, 2579–2597.
- Spataro, L., & Corsini, L. (2017). Endogenous financial literacy, saving, and stock market participation, *Finanzarchiv*, 73(2), 135–162.
- Statista (2023). *Distribution of Cryptocurrency User Rate in Turkey in 2020, by Age*, 8 Nisan 2023 tarihinde Statista: <https://www.statista.com/statistics/1223592/cryptocurrency-user-age-turkey/> adresinden alındı.
- Stoian, A., Vintilă, N., Iorgulescu, F., Ciobanu, R., Cepoi, C., Dina, A. E., & Draghia, A. E. (2020). Financial literacy, risk aversion and financial behaviours: What shapes the preference for capital market participation?, Alina Mihaela Dima, *Proceedings of the International Conference on Economics and Social Sciences*, 877 – 884.
- Temel Nalın, H. (2013). Determinants of household saving and portfolio choice behaviour in Turkey, *Acta Oeconomica*, 63(3), 309–331.
- Tetik, N. (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi: İnönü Üniversitesi Örneği, *Manas Journal of Social Studies*, 8(3), 2755–2774.
- Triple-A (2023). *Cryptocurrency Ownership Data*, 9 Mayıs 2023 tarihinde Triple-A: <https://triple-a.io/crypto-ownership-data/> adresinden alındı.
- Van Ooijen, R., & Van Rooij, M. (2016). Mortgage risks, debt literacy and financial advice, *Journal of Banking & Finance*, 72, 201–217.
- Van Rooij, M., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and stock market participation, *Journal of Financial Economics*, 101, 449–472.
- VAP (2023). *Yaş Grupları Bazında Yatırımcı Sayıları*, 12 Mayıs 2023 tarihinde Veri Analiz Platformu: <https://www.vap.org.tr/yas-gruplari-bazinda-yatirimci-sayilari> adresinden alındı.
- Xu, S., Xiong, Z. T., & Jiao, L. (2019). Financial literacy and household investment performance: Evidence from China, *Transformations In Business & Economics*, 18(2), 237–258.
- Yin, H. Y., & Yang, Q. S. (2022). Investor financial literacy, decision-making behavior, and stock price volatility-evidence from behavioral experiments, *Journal of Neuroscience Psychology and Economics*, 15(2), 69–88.
- Yoong, J. (2010). Financial illiteracy and stock market participation: Evidence from the RAND American Life Panel, 19 Nisan 2023 tarihinde SSRN: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1707523 adresinden alındı.
- Yuan, H., Puah, C.-H., & Yau, J. T.-H. (2022). How does population aging impact household financial asset investment?, *Sustainability*, 14(22), 1–14.
- Yürük, M. (2023). Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Dicle Üniversitesi Örneği, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33, 426–452.
- Zhao, H. D., & Zhang, L. N. (2021). Financial literacy or investment experience: Which Is more influential in cryptocurrency investment?, *International Journal Of Bank Marketing*, 39(7), 1208 – 1226.

Atf biçimi / How to cite this article

Sancak, B., Demirbaş, D.(2024). The effect of financial literacy on participation in investment markets: a study on university of health sciences students. *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi - Journal of Economic Policy Researches*, 11(2), 204-225. <https://doi.org/10.26650/JEPR1406361>